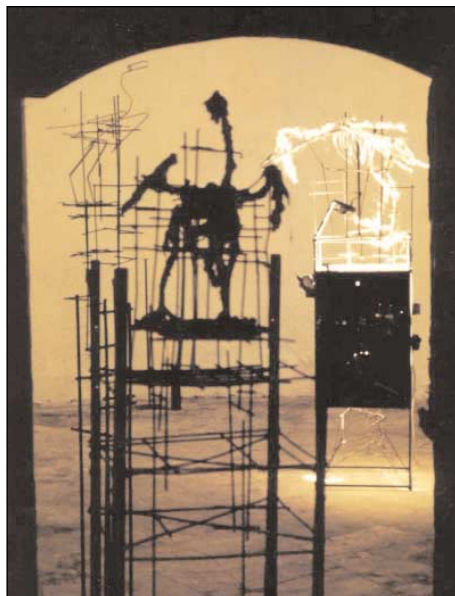

Tükör által, élesen

Most pedig látok, s a látvány kedvemre való. Bronz, acél, üveg formákat nézegetek sokáig, előbb három, most pedig már csak meg két dimenzióban, és hatása van a dolognak, mert éjfél is elmúlt már jóval, mégis itt ülök a gép mellett és ámulom a szobrokat, amiket élőben is... Nem képzavar, hanem dicséret ez az „élő” szó itten, mert akkor igazi egy műalkotás szerintem, ha a néző fantáziát lát benne; ha étellel telik meg az élettelen, ha befogadja a befogadó. A

rajzaimat, munkáimat, a tanári kar megnézte, és úgy döntöttek, hogy felvesznek.

– *Pótfelvételivel egy olyan iskolába, above tizenegyszeres túljelentkezés volt...*

– Igen. Egészen új, felszabadító érzés volt, bár ott is kicsit kilógtam a sorból, mert az osztálytársaim többségének alkotóművészek voltak a szülei is, ebben a világban nőttek fel. Én meg nem. Bár volt a tágabb családban festőművész, aki nagy hatással volt rám, de nem „direktben” kaptam a művészetet.

– *Most pedig túl vagy a DLA képzésen is, már csak meg kell védeni a doktori disszertációd.*

– Előbb meg kéne írni...

– *Nem hiszem, hogy gond lenne...*

– Hát, össze kell szednem magam.

– *Tanítás?*

– Van néhány magántanítványom, igen, és nagyon szeretek tanítani. Nem csak azért, mert jó, ha az ember átadhatja a tudását, hanem mert közben maga is tanul, ismétel, gondolkodik. És mert a térformák száma végtelen, tanítás alatt saját megoldásaimon is dolgozom.

Ösztöndíjak:

2003. Erasmus ösztöndíj (2003–2004. II. félév) Accademia di Belle Arti di Brera, Milano.

2003. Janus Pannonius Képzőművészeti Alapítvány díja.

2000. Római Magyar Akadémia Képzőművészeti Ösztöndíja.

1996–97. Budapest XXII. kerületi Önkormányzatának a képzőművészeti ösztöndíja.

1995. APEX alapítvány, Amszterdam.

1994. Prince's Trust, (Károly herceg alapítványa) London

Tanulmányok:

2001– Magyar Képzőművészeti Egyetem (DLA továbbképzés)

1999 Westminster Egyetem, London – „Kortárs Brit köztéri művészet: elmélet és fejlesztés”

1990–95 Magyar Képzőművészeti Főiskola – művészdiploma, (szobrász szak)

1985–89 Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola, Budapest

1983–85 Kossuth Lajos Öntőipari Szakközépiskola, Csepel, Budapest.

Kapukat látom most, 2004-es alkotás, üveg, három nyolcszög-alapú üvegfal, kicsi, közepes, legnagyobb, középkori védrendszer-szerű, az üveglapokon gravírozott tejfehér-formareneteg. Időtlen, mintha a tárgyba lennének zárva az elsőd- és másodpercek, meg sem lepődnek, ha kikívánczozóban megkocogtatnák az oldalát. *Zielinski Tibor* alkotása.

– *Öntőipari szakközépiskolában kezdted a művészi pályát. Ennyire tudatosan, már 14 évesen szobrász akartál lenni?*

– Nem mondhatnám. Inkább arról van szó, hogy akkoriban sok volt a gyerek, kevés az iskola, én általában sem tartoztam a stréberek közé, oda vettek fel, Csepelre jártam, de nem igazán szerettem, elsősorban a közeg, a légkör miatt, mert ott is voltak jó tanárok, akik később is segítettek a pályán. Persze anyaggal foglalkoztunk, és tanultam érdekes dolgokat az anyagról, de második után már könyörögtem az édesapámnak, hogy segítsen elkerülni onnan. A művészi önkifejezés persze érdekelt, műveltem is, rajzoltam, formáztam, az alkotás afféle menedék volt az iskolai frusztráció elől. Apám teljesen ismeretlenül hívta fel Tölg-Molnár Zoltánt, a szakmában „Kisképző” néven ismert Török Pál utcai Képzőművészeti Szakközépiskola akkori igazgatóját (aki azóta a Képzőművészeti Egyetemen tanít), és időpontot kért tőle. Elmentünk, megmutattuk a

már nincs így. Most, amikor nekiállok, már „fejben” készen van a kompozíció, csak a kivitelezés van hátra, akkor már az egész felől a részletek felé közelítek. Persze van filozófiai alap, de ezt nem tételen kell elképzelni; egyszerűen arról van szó, hogy az általam leszűrt világképet „tárgyiasan” fogalmazom meg.

– *Hozott élményanyagból dolgozol.*

– Mint mindenki a művészetben.

Egyéni kiállítások:

2000 „Straordinari Cortili” (Nyitott udvarok) – Trivio, (Hármasút), Magyar Akadémia, Róma.

1999 „Katedrális II.”, Vigadó Galéria, Bp.

1999 „Soul–Body–Soul”, L.I.P.A. Gallery Washington, DC. USA.

1999 „She”, Art Windows Gallery, Washington, DC. USA.

1998 „Globális”, Merlin Színház Budapest.

1996 „Villanások” F.M.K. Galéria Budapest. Megnyitó ünnepség.

1995 Diplomakiállítás, Epreskert, Kálvária, M.K.F. Budapest.

1994 NA–NE Galéria, Budapest.

1993 „Felhők” E.L.T.E. Egyetemi Színpad Budapest.

– *Henry Moore és az egyszeri művészetbarát nő anekdotikus esetéből tanulva a világeért sem akarnék ostoba kérdést feltenni szobrászembernek, de nem állhatom meg, hogy meg ne kérdezzem, milyen nálad az alkotás menete? Van egyszer a művészeti filozófiai alap, és annak keresel megtestesülést, vagy fordítva. Jaj, bocsnat, ha ostobaságot mondtam!*

– Hm. Volt egy időszak, amikor „csak úgy” hegesztettem össze absztrakt formákat; a műtárgy szabadon folytatható volt, ott hagytam abba, ahol akartam, csak az önfegyelmemen múlt, mikor fejezem be. De ez

Szűk csoportos kiállítások (válogatás):

2000 „Strade incrociate“ (Útkereszteződések), Román Akadémia, Róma. Megnyitó ünnepség.
 1998 Fém szobrász szimpozium, Szabadtéri Bányászati Múzeum, Tatabánya.
 1997 Gulbenkian alapítvány galériája, Párizs.
 1997 Fém szobrász szimpozium, Szabadtéri Bányászati Múzeum, Tatabánya.
 1995 'B&B', Budapest–Belfast cserekiállítás, Budapest Galéria, Lajos utca, Budapest.
 1994 'B&B', Budapest–Belfast cserekiállítás, Catalyst Arts, Belfast, Észak–Írország.
 1994 Paksi Képtár, Paks.
 1993 FMK. Galéria, Budapest.
 1993 Törökfürdő, Budapest.
 1992 „Gallery by Night“, Stúdió Galéria, Budapest.
 1992 Magyar Intézet, Párizs.

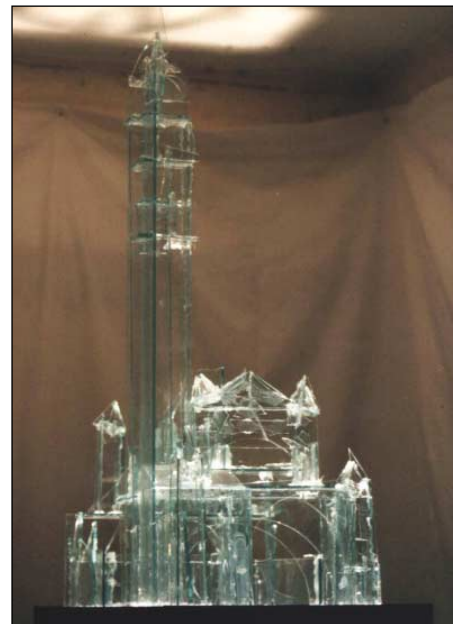
kell, abban a vonatkozásban is, hogy ha a műve javításra szorul, mihez kezd vele a restaurátor.

– Minden részletre gondolsz?

– Igyekszem. Mivel a szobrok térbeli tárgyak, azt is megtervezem, fekete legyen-e a posztamens vagy nyersszín, milyen a legjobb megvilágítás.

– Mostanában üveggel dolgozol...

– Igen. Külföldön szerettem meg ezt az anyagot.

Művei köz- és magángyűjteményekben:

2000 „Dante sorozat“ – Black's, Soho, London.
 1997 „Vascsontváz“ – Zenélő Szoborpark, Dunaújváros.
 1994 „Spanyol vihar“ – A ua Crag Gyűjtemény, Aranda de Duero, Spanyolország.
 1994 „Lovacska“ – Paksi Képtár, kortárs gyűjtemény.

Üveg, különösen táblaüveg mindenütt van, könnyen beszerezhető. De az üveg inkább mint médium érdekel, mint fényvezető. Fantasztikus látványokat lehet elérni, ha például alulról, éléről világítunk meg egy üveg testet. A fény mindenütt jelen van benne, az üveg teszi láthatóvá, ha kilép az anyagból, már elenyészik. Olyan, mintha a „semiből“, magából a fényből építkeznék.

probléma a feleslegessé vált, elhasznált anyag kezelése.

– Jól sikerült a fricska. Jelentős nemzetközi karrier van mögötted, és biztos vagyok benne, hogy előtted is. Tudom, hogy nyolc óras „rendes“ munka mellett, még ha a művészeti szakmában vagy is, úgy kell lopni az időt az alkotásra, szóval lassabban megy, mintha az ember főállásban lenne alkotó. Min dolgozol?

– Most a felejtés időszakában vagyok...

– Múló művészi válság?

– Inkább azt mondanám, hogy az átgondolás ideje van. Valami készül, de nem tudom pontosan, mi. Az biztosnak látszik, hogy legközelebb tükörrel foglalkozom. Teljesen más, mint amit eddig csináltam, de éppen erre van szükségem.

– Miért éppen a tükör? Az elég sűrű jelkép.

– Hát, mert a tükör olyan anyagtalán anyag. Az üveg egy más minősége. Benne is van a térben, meg nincs is, mert a környezetét tükrözi vissza. Egyszerre mutatja a valóságot és kelti azt az érzést, hogy elzár előlünk egy, a valóságon túli világot.

– Érdekes. E valóságon túliság megismerése céljából gyerekkoromban számtalan kéztükör foncsorát kapargattam le...

Köztéri művek:

1996 Feszület, (zománcozott öntöttvas), Budaörs.
 1994 Dr. Zielinski Szilárd portréja, (bronz) Műegyetem, Budapest.
 1992 „Lószobor“, (hegesztett acél) Warendorf, Németország.
 1990 Szabadságemlékmű, Poroszló.
 1989 Szabadságemlékmű, Gyöngyösoroszi.

– Tetszik a diplomamunkád.

– Ez egy sorozat, három madárcsontváz-szobor. Az egyik tűzzománcozott acél, a másik öntött bronz készült, a harmadik kinetikus, (mozgó, világító).

– Jaj, a laikus kérdés: miért madárcsontváz, miért négyzetbélős keretben?

– Hát, takarózhatnék a művészi szabadsággal...

– Ne takarózz!

– Az utóbbi válasz könnyebb. A négyzettrács a világ rendje ma is, mely az élőlényeket fogva tartja és bevonalkázza. Afféle koordináta-rendszer. Viszonyítási pont és alap. A váz pedig a test szerkezetét tartja, jellegét adja, mozgásait határoolja be.

– Meg a múlandóság érzésének csillószőreit borzolja az ember hátán.

– Ez is benne van, persze.

– Profán kérdés: és mégis mitől mozog a kinetikus szobor?

– Próza válasz: Grillcsirke-sütő motorja mozgatja. Azért, mert az bírja a hőt és a strapát, no meg ilyen szerkezet valószínűleg száz év múlva is lesz. Egy szobrásznak alapból a múlandósággal is számolnia

– Tetszik az „Idő pénz“ című munkád. Fineszes, finom ölet. Olyan, mint egy bomokóra, csak pénzérmék folynak a keskeny résen, két egymással szembe fordított „üvegház“ tetején.

– Ez egy poénszobor. Két dimenzióban karikatúra lenne. A párja, a „Lineáris statisztika“

Tagja:

2003-tól a Nemzetközi Kepes Társaságnak, (Bp.)

1998-tól a „Renegade Arts“ nemzetközi filmes csoportnak, London

1998-tól a Szobrász Társaságnak, Budapest

1995-től a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületnek, Budapest

1992-től a Fiatal Művészek Stúdiója Egyesületnek, Budapest

Luxemburgban, az Európai Fejlesztési Bank épületében van.

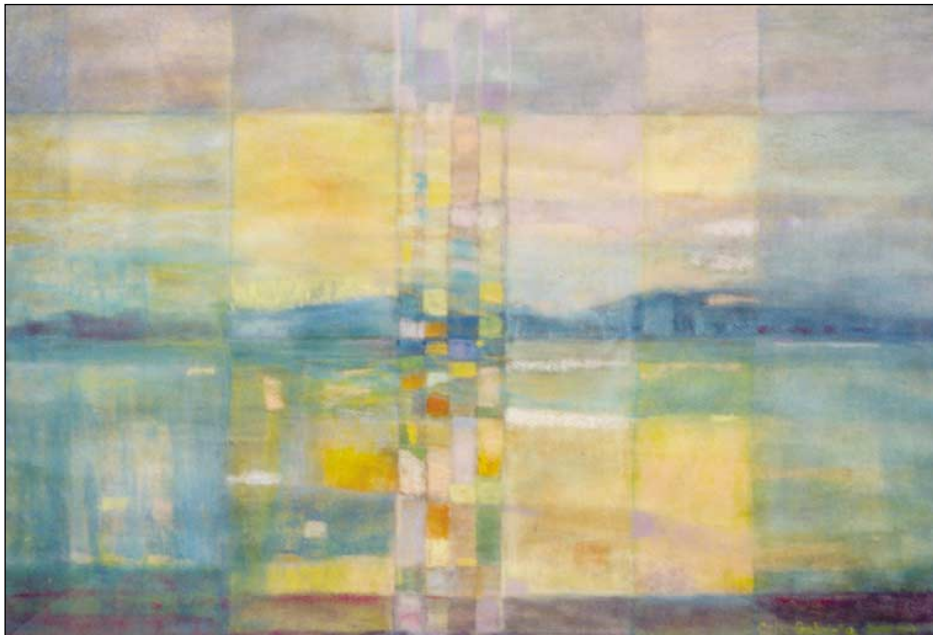
– Fanyar egy társadalomkritika.

– Van benne ilyesmi, igen, a szándék nyilvánvaló. Kukásautó megy felfele aprópénz-hegyen. Minél gazdagabb egy ország, annál több szemetet termel, minél hedonistább egy társadalom, annál nagyobb

– Én is. Úgy tervezem, hogy amit majd alkotok, az valamiféle fekete szilikon kontúros mozaik lesz, amorf tükörcserepekből... de a formáját nem tudom még. Mindenesetre nagyon várom már, hogy eljöjjön az alkotás ideje. Az egy teljen más dimenzió, afféle megváltozott tudatállapot, másképp telik az idő...

B. Á.

Csík Gabriella és Kirchmayer Károly kiállításáról

Balatoni fények

Tudjuk, hogy a kortárs magyar képzőművészek súlyos kiállítóhely-problémákkal küzdenek. Pedig egy kiállítani nem tudó képzőművész „partra vetett hal” – mintha élne, de nem a saját közegében. A képzőművészethez ab ovo hozzá tartozik a galéria, pontosabban úgy fogalmazhatunk: hozzá tartozna a kiállítóhely, ám tudjuk, tapasztaljuk, hogy különösen a Fővárosban, ez mennyire akut, állandósuló probléma. Tudomásunk szerint – csak a közelmúltban – megszűnt, mint kiállítóhely a MEO, a Vigadó Galéria, a Csepel Galéria. Éppen ezért is nem lehet túlértékelni azokat a kezdeményezéseket, amikor vállalkozások, vállalatok, pénzügyi szervezetek indítanak galériákat, vállalkoznak ezek működtetésére. A leépülő, illetve súlyos gazdálkodási problémákkal küzdő humán és közművelődési szféra kiállítóhelyeinek funkcióiból egyre-másra vesznek át tehát más típusú szervezetek ilyen célú feladatokat. Természetesen jelen van a privát szféra és szinte naponta nyílnak kisgalériák, magán-galériák, ám ezek sorsa – sajnos jellemzően – nem hosszú távú, s ami még nagyobb gond témánk szempontjából: nem foglalkoznak kortárs művészettel (tisztelet a kevés kivételnek!). A kortárs – minőségi! – művészetben szigorú finansziális szempontokból „nincs pénz”, itt nem lehet rentabilitást biztosítani. Így hát valóban fontos szerepet kapnak az előjáróban jelzett kiállítóhelyek, melyek közül csak példaként említjük meg az Antenna Hungária vagy T-Mobile galériáit, a Hamilton Tőzsdeügynökség Aulich Art galériáját. Ebbe a „ringbe” szálltak be magyarországi bankok is, sajnos még nem elég nagy számban. Azt nagyon szomorúnak ítéljük, hogy az egyik legerősebb magyarországi pénzintézet, az OTP Bank –

legalábbis e sorok írójának tudomása szerint – nem működtet kiállítóhelyet (pedig korábban fenntartott ilyen, évekig, jó szakmai eredményekkel), az viszont nagy öröm a kortárs képzőművészetnek, hogy immár évek óta a Raiffeisen Bank és Volksbank vállalkozik a kortárs képzőművészet ilyenét támogatására. Amíg a Raiffeisen Bank kiállítási politikája egy szigorú kurátori koncepciót követ, magasra helyezett szakmai mércével, addig a Volksbank koncepciója nyitottabb, értékgazdagabb. Ez utóbbi bank ráadásul nem egy helyszínen szervezi kiállításait, hanem több fiókin-tézményében is lehetőséget biztosít kiállítások rendezésére. Központi galériája nagyobb szabású bemutatók megrendezésére is teret ad, amelyben most a Molnár C. Pál Baráti Kör nagyszabású, művészeti visszaillesztésekkel is teli, többségében magas művészi minőségű kiállítása látható (Bp. XII. ker. Istenhegyi út 40/a).

A bank többi helyszínen kamara jellegű bemutatókra van lehe-

tőség. Ezek sorában nyílt meg és látogatható augusztus 30-ig a zuglói bankfiókban (XIV. Hungária körút 140–144.) Csík Gabriella festőművész és Kirchmayer Károly szobrászművész közös kiállítása.

Nagyra értékeljük azt a szempontot, hogy a működtető Volksbank – s a kiállítások kurátora Bretus Imre – tekintettel van lokálpatrióta szempontokra is, jelesül ezen a helyszínen immár többedik alkalommal Zuglóban élő, alkotó, Zuglóhoz kötődő művészek állítanak ki, mint ezúttal is. Csík Gabriella nemcsak itt lakik, hanem a kerületben működő művészeti középiskola művésztanára is, Kirchmayer Károly pedig hosszú évtizedek óta számít zuglónak. A kiállításon nem csak két művészeti ág – festészet, szobrászat – jelenik meg, s nem csak két szemlélet, de két generáció is.

Csík Gabrielláról az elmúlt években egyre többet hallunk, s ami ezúttal fontosabb, egyre több mindent látunk tőle. Sorozatosan vett részt országos, jeles kollektív kiállításokon, több egyéni kiállítást rendezett. Ezen alkalmak során tűnt fel akvarelljeivel, pasztellejeivel, sajátos vegyes technikájú munkáival. Korábbi, Oszlopok című sorozata megmutatta, hogy egy-egy elvontabbnak

Ágneslaki löszfalak és Kodály Zoltán

tűnő témában is milyen koherens, egybefüggő mű-sorozat létrehozására képes. E következetes művészi érdeklődése újabb anyagán is érezhető. Egy művésztelepi munka során megigézte őt a löszfalak különös természeti struktúrája, látványa, rétegeztsége, összetettsége, s e látványból nagyon érzékeny, elmélyült műveket készített. Valóban a látvány élményéből indul ki, de szerencsére nem marad meg a naturalitás felületénél, hanem tömör, a színeket és a kompozíciót fontosnak tartó műveket készít. Számára a Balaton látványa is arra ad lehetőséget, hogy színszerkezeteket hozzon létre, melyek esztétikus építkezése a néző számára is más megközelítési, befogadási lehetőséget biztosít. Újabb művein sejtelmes figurák is megjelennek, s mintha a rabság és szabadság kérdéseit tennék fel nekünk, a

Kariatidák

nézőknek is. Csík Gabriella „A lélek útja” című munkáján különös, belső lelki rezdüléseket képes vizualizálni, ugyanakkor megmutatja érzékeny, szubtilis szín érzékenységet. Felfogása sajátosan emelkedett, jelei tiszták, ugyanakkor sejtető hatásúak. Kiállítása „természet illatú”, ám egyben arra képes, amire kevesek, hogy természetfeletti dimenziókba tud műveivel emelkedni. Jó úton van arra, hogy igazi egyéni festői nyelvezete legyen. Ezt segíti elő a technikák kreatív alkalmazása. A egyes technikák összetett használata, a pasztell igazi képi technikaként való alkalmazása egy izébeli festő kiállításává avatja ezt az eseményt.

Kirchmayer Károlyt ma is nyugodtan nevezhetjük a magyar szobrászat és művészetpedagógia robotosának. Főiskolai tanulmányait követően a múlt század negyvenes éveinek végétől vezetője lett a Vasutas Képzőművészeti Iskolának, melyet több mint negyven (!) évig vezetett. A Vasutas Körnek nemcsak híre, de legendája is van (lett). A sajnos már korábban elhunyt Kling György festőművész, Benedek György szobrászművész Kirchmayer Károly híresen szívós és igényes vezetésével, saját művészevelői tevékenységével elérte, hogy ez az iskola sajátos művészképző, előképző intézmény is lett. Hosszú a sora azoknak, akik pályájukat itt kezdték, akik a Népszínház utcai bázist tekintik szakmai pályájuk egyik legfontosabb időszakának. A színvonal megteremtésében Kirchmayer Károlynak kiemelkedő szerepe volt,

miközben folyamatosan részt vett a magyar képzőművészeti közéletben, s több köztéri plasztikát készített. Köztereinken állnak jeles történelmi személyiségekről készített plasztikai, mint több Szent Istvánja, Szent Imréje, Báthori Istvánról, Kossuth Lajosról vagy Antall Józsefről készített munkája. Sok alkotó személyiséget mintázott meg, akik közül fontos kiemelünk Batsányi János, Madách Imre, Kodály Zoltán, Nagy István festőművész, Benedek Elek, Tóth Menyhért szobrai, s ezek csak példálódzások! Ezen a kiállításon a művész bronz és márvány kispasztikáiból mutatott be egy kis változást.

Bronzai igényesen mintázott, forma gazdag munkák Kodály kispasztikája szép mozdulatban, pontosabban mozdulatlanságban ragadja meg a nagy zeneszerzőt. Márvány kispasztikáiban allegórikusabban fogalmaz, e művei – kihasználva anyaga gyönyörű kristályosságát – lágyabb formálásúak, s példát találunk arra is, hogy miként egyesíti, pontosabban szintetizálja a márvány és a bronz anyagát. Kirchmayer Károly nyolcvanadik évén túl is a műveket létrehozó szobrász „esete”, akinek ma is vannak tervei. Ambíciója ha nem is töretlen, de tiszteletreméltóan eleven.

Mindkét művész, művésztanár megérdemelte a megnyitón feléjük irányuló szeretetet, mindkettejük növendékei, tisztelői örömmel látták ezt a váratlan, de összességében hitelében egybeillő kiállítási kollekciót.

Feledy Balázs

Saint-Simon templomában

Június 25-én Gulyás Kálmán, a NKÖM államtitkára és Erdős André, párizsi magyar nagykövet jelenlétében avatták fel a franciaországi Saint-Simon templomának új freskóit, melyet a magyar Szinte Gábor készített. A magyar művész freskója annak a francia származású, II. Szilveszter pápának életét örökíti meg, aki különleges szereppel bír a magyar-francia kapcsolatok történetében: ő adományozta a magyar koronát Szent Istvánnak 1000-ben.

Június 25-én avatták a franciaországi Saint Simon-Aurillac templomának új freskóit, melyet Szinte Gábor készített II. Szilveszter pápa életének mozzanaiból. E pápa kiemelt helyet foglal el a magyar-francia kapcsolatok történetében, hiszen I. István király tőle kapta a magyar koronát. Így az sem véletlen, hogy – a Franciaországban élt híres magyar zongorművész, Cziffra György özvegyének, Zulejka Cziffrának javaslatára – magyar művész művei állítanak emléket a francia pápának a saint simoni templomban.

A freskóavatáson részt vett Erdős André, párizsi magyar nagykövet, Gulyás Kálmán, a NKÖM államtitkára, Jean-Louis Coudon, Saint Simon polgármestere, valamint a saint flouri érsek is. Az ünnepségen Szinte Gábor mutatta be alkotásait az érdeklődőknek. A saint simoni városházán Messik Miklós kiállításán a magyar múlt franciaországi emlékeivel ismerkedhettek meg az érdeklődők.

Szinte Gábor a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán szerzett diplomát 1952-ben Bernáth Aurél növendékeként. Művei 1951-től szerepelnek önálló és csoportos tárlatokon. A Madách Színház és a Vígyszínház díszlettervezőjeként mintegy 115 előadás létrehozásában működött közre. 1971 óta tanít a Budapesti Filmművészeti Főiskolán, 1978-tól 1991-ig a Budapesti Képzőművészeti Főiskolának is tanára volt. Nevéhez fűződik a hazai jelmez- és díszlettervezés oktatásának átszervezése. Képeiben az újfiguralista irányzat némi szürrealista árnyalattal párosul.

forrás: kultúra.hu

„A közalapítvány a művészekért van!”

Június 14-én, a Képző és Iparművészek Szövetségének helyzetkonferenciáján, a Magyar Tudományos Akadémián Dr. Nagy István, a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány kuratóriumának elnöke adott tájékoztatást a szervezet tevékenységéről.

Az alábbiakban az akadémián elhangzottak alapján adunk képet az elnöki beszédről.

Kurátortársaimmal többször tapasztaltuk, hogy még a művészek is gyakran hiányos információkkal rendelkeznek a Magyar Alkotóművészeti Közalapítványról (MAK). Nem egészen pontosan ismert előttük a konkrét tevékenységi körünk, a szervezet felépítése, az általunk végzett munkáról már nem is beszélve. Előfordul, hogy összekevernek bennünket más szervezetekkel. A mai napig kapunk leveleket jogelődünknek a Művészeti Alapnak, vagy például a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének címezve. Egészen biztos vagyok abban, hogy ezen a téren még van tennivalónk.

Néhány szó tehát magunkról:

A MAK nyolctagú kuratóriumában helyet foglal jogász, művészeti intézményvezető, közigazgatási szakember, ingatlanszakértő, nyomdász, közgazdász, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának (NKÖM) képviselője, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete (MAOE) delegáltjai. Mint szinte minden testület által irányított szervezet, mi is küzdünk azzal az érzéssel, hogy bár 3 hetente ülésezünk, s egy alkalommal átlagosan 20 napirendi pontot is tárgyalunk, mégsem tudunk a végére jutni az aktuális, vagy sürgős feladatainknak.

Ha már a NKÖM szóba került – hiszen a rendelkezésünkre álló források a minisztérium költségvetésében szerepelnek – meg kell említenem, hogy pénzügyi helyzetünk erősen determinált. Nem a források szűkösségét szeretném tehát hangsúlyozni – bár természetesen azt gondolom, azt gondoljuk, hogy sikeresen tudnánk magasabb összegekkel is sáfárkodni – hanem az abban rejlő megkötöttségeket. Forrásaink közel 70 százaléka egy konkrét feladatra, címzetten érkezik, s emellett még számos más hasonló tétel szerepel a költségvetésünkben. Amikor azt hallják, hogy ez évben az állami támogatás és a saját forrásokat figyelembe véve 1,7 milliárd forintból gazdálkodhatunk, az csupán első látásra tűnhet a lehetőségek netovábbjának. Különösen nem akkor, ha tudjuk, hogy egy 7 milliárd forint értékű, számbelileg is jelentős ingatlanvagyonot kell kezelniünk, amelynek jelentős része folyamatos állagmegóváásra, felújításra szorul. Minden esetre a magam részéről sikerként könyvelem el, hogy a determinációkon túli feladatainkat, amiben felújítás, más beruházás, tárgyi eszközök beszerzése, programok, szolgáltatások egyaránt szerepelnek, több mint 50 százalékban saját bevételeinkből, saját forrásból valósítjuk meg, vagy látjuk el.

Több dolog is szóba került már eddig, azt hiszem ideje valamiféleképpen definiálni azt, hogy mi is tulajdonképpen a MAK. Ha a számszaki adatokat vizsgáljuk, akkor akár azt is mondhatnánk, hogy egyfajta művészeti GAMESZ, vagyonkezelő. De ugyanezzel az erővel azt is mondhatnánk, hogy az alkotóművészeti élet egyfajta szociális szolgáltató intézménye, vagy egyszerűen csak nyugdíjfolyósító. S valóban, a kuratórium döntéseinek, mintegy 60 százaléka ezekre az ügyekre vonatkozik. Továbbra is a számszakiság talaján maradván, mondhatnánk azt is, hogy egy 384 műteremlakás felett diszponáló mammut lakásbi-zottság vagyunk. Nem szeretném azonban elbagatelizálni ezt a kérdést.

Régóta terjed köztünk egy öndefiníció, amelyről nyugodtan állíthatom, hogy alapelvünké vált. Ez pedig az,

hogy a „közalapítvány az alkotóművészekért van”. Egyszerű, néhányaknak talán megmosolyogtató mondat ez.

Mi azonban nagyon komolyan vesszük, s nagyon tágan értelmezzük. Minden egyes döntésünk mögött – szándékaink szerint – ott található. Egyszóval, mi önmagunkat, egy a determinációinkon túlmutató, művészeti szolgáltató alapítványként fogjuk fel, s szeretnénk, ha mások is, Önök, alkotóművészek és művészeti szervezetek is így tekintenének ránk. Azért, hogy mindez ne csupán egy óhaj, hanem gyakorlati valóság legyen több lépést is tettünk, s jelenleg is folyamatban vannak projektjeink, amelyekkel ugyanezt a célt szeretnénk elérni. Talán teljesebb képet tudok adni a MAK-ról, ha először a determinációkról beszéllek.

Kezdjük mindjárt a legnagyobbval. A számok, azt hiszem önmagukért beszélnek. A tavalyi évben majdnem 1,1 milliárd forintot fordított a közalapítvány nyugdíjak kifizetésére, átlagosan havonta 1860 fő részére. Emellett 84 fő részére történt új nyugdíj megállapítás. 2004-ben az a helyzet alakult ki, a nyugdíjszabályzat módosításának – egyébként nagyon sajnálatos – elmaradása miatt forrásaink lehetővé tették, rokkantak, özvegyek, és alacsony összegű nyugdíjat kapók segélyezését. Ennek keretében 220 fő részére 15.680.000 forint támogatást tudtunk nyújtani. Már a segélyezés tényéből is kikövetkeztethető, hogy a jelenlegi szabályzatban meghatározott nyugdíjellátási rendszer hiányosságokkal küzd. E probléma orvoslása érdekében több tervezetet is készítettünk. Tartalmában azt a célt fogalmaztuk meg, hogy elismert művész Magyarországon ellátatlanul ne maradjon. Ezért tervezetünk a korábbihoz képest jelentősen kiterjesztő hatályú lett. Természetesen a Kormány dönt a Szabályzat módosítása tárgyában, s jelenleg már létezik az ezt tartalmazó kormány-előterjesztés.

Akik ismerik a kormánydöntések előkészítési módját, azok nem lepődnek meg különösebben, ha azt mondom, hogy a minisztériumok, s más művészeti szervezetek véleményezését követően az előterjesztés tartalma már nem az eredeti mértékben kiterjesztő hatályú.

A korábbi gondolatmenetemet folytatva, a nyugdíjfolyósítóból most menjünk át a GAMESZ – hez, ahol a helyzet jobb megismerése érdekében érdemes egy kicsit hosszasan elidőzni.

Vagyonról van szó, kezdjük tehát a pénzügyi vonatkozásokkal. Ingatlanainkra – amelyek között kastélyok éppúgy találhatóak, mint üdülők, arborétumok, galériák, műteremlakások – 2004-ben 108 millió forintot költöttünk üzemeltetési célokra, tehát a felújítások, állagmegóvások nélkül. Ez utóbbi tekintetben nagyon sikeres évet zártunk tavaly, hiszen 60 millió forintot tudtunk ezekre a sürgős és régóta szükség szerű feladatokra fordítani, ráadásul emellett még pályázaton is sikerült jelentősebb forrásokhoz jutnunk. Ha utalok arra, hogy ezek az ingatlanok még az egykori Művészeti Alap vagyonát képezték, talán nem kell külön hangsúlyoznom, hogy mennyire amortizálódott, leromlott állagú épületekről van szó. Természetesen ez nem minden ingatlanra igaz. Például alkotóházainkat bárkinek szívesen ajánlom figyelmébe.

Mivel az elmúlt évtizedekben rendkívül nagy mértékű vagyonvesztés történt, ezért teljesen egyöntetű a kuratórium azon elhatározása, hogy nem járul hozzá további vagyonvesztéshez, sőt egyik legfontosabb célunknak tartjuk a vagyon gyarapítását. Nehéz terep ez.

A vagyon hasznosításának régóta bevett módja az ingatlan bérbeadása. Ezzel kapcsolatban több problémával és feladattal találtuk szembe magunkat. Egyrészt, nagyobb számban találtunk olyan érvényben lévő bérleti szerződéseket, amelyek hol hosszabb, hol rövidebb időn belül a vagyonelemnek a bérlet tulajdonába kerülését eredményezi.

Másrészt gyakran a szerződési feltételek olyanok voltak, hogy a bérlet nem, vagy alig fizetett ténylegesen – sok esetben hosszú évekig még csak az infláció mértékét sem követő – bérleti díjat mert az állagmegóvás és/vagy felújítás mértékével azt csökkenthette. A tapasztalat azt mutatta, hogy e téren egyes esetekben komoly aránytalanságok alakultak ki. Ma már elmondhatjuk, hogy ezen folyamatokat több esetben is sikerült megállítanunk. Csak a szemléletesség kedvéért ezen folyamatok megállításával közel 3 milliárd forint értékű vagyont sikerült a közalapítvány, így az alkotóművészek számára megőrizni. Példaként a Városligetben található, rendkívül patinás Olof Palme házat említeném, aminek bérleti szerződését a kuratórium tavaly decemberi ülésén azonnali hatállyal mondta fel. De más ügyek között az Akadémia Nyomdát is meg lehet említeni. Mint azt már említettem, az ország szinte minden pontján vannak a kezelésünkben lévő műteremlakások, összesen 384. Elvi állásfoglalást fogadtunk el arról, hogy – bár nagy igény mutatkozott rá – nem járult hozzá a kuratórium egyetlen lakás eladásához sem. Eddig a megőrzés. A gyarapítás érdekében több önkormányzatnál tárgyalásokat kezdeményeztünk annak érdekében, hogy az üresen álló lakásokat meg tudjuk vásárolni. Érdemes itt megjegyezni, hogy a lakások az önkormányzatok tulajdonában vannak, ugyanakkor a bérletkijelölési jog a közalapítványé, amelyet egy MAOE által felállított bizottság bevonásával gyakorol.

Május 27-én tartottuk az ünnepélyes eredményhirdetését építészeti tervpályázatunknak, amin 48 érvényes pályázó vett részt. A pályázat témája egy a XIII. kerületben lévő ingatlanunkon megvalósítandó műteremház volt, amely 17 műterem kialakítására lesz alkalmas. A NKÖM nagy segítségünkre volt a pályázat anyagi feltételeinek megteremtésében.

A másik nagyszabású tervünk a Szentendrei Művésztelep felújítása és kibővítése. Az Szentendrei Régi Művésztelep ötletével megnyerte Gulyás József képviselő urat, aki a költségvetési törvényhez beadott módosítása révén anyagi fedezetet teremtett a megvalósításhoz.

Ha már az építészeti terveknel tartunk, meg kell említenem, hogy több ingatlanunk esetében felújítási, rekonstrukciós tervek készítettünk, annak érdekében, hogy a későbbi esetlegesen egy közalapítvány számára is megnyíljon, vagy már létező uniós, vagy hazai pályázaton a siker reményével indulhassunk.

Az egykori Művészeti Alap jelentős műtárgykészlet állományt (szobrok, festmények, grafikák stb.) halmozott fel. Ezeknek fizikai értelemben vett állaga igen változó képt mutat. Talán emiatt is, sokáig inkább passzív vagyontárgyként voltak kezelve. Ennek a helyzetnek a megváltoztatása érdekében megkezdtük, s azóta javarészt be is fejeztük a műkincsállomány értékbecslését, s megkezdtük annak értékesítését is.

Ezzáltal egyrészt növelni tudjuk saját bevételeinket, másrészt a műtárgyak ismét megjelenhetnek a nagyközönség előtt, tehát eredeti funkciójuk helyreállhat.

A Képcsarnok Kft. neve minden bizonnyal valamennyiünk előtt ismert. Tudjuk – s miért ne mondanánk ki őszintén – a cég hírneve már hosszú ideje nem abban a fényben ragyog, amit optimálisnak nevezhetnénk. Ennek biztosan megvannak a maga okai. Nekünk, mint tulajdonosnak, azonban nem csupán dologunk, de célunk is a magyar kortárs alkotóművészek e műkereskedelmi galériahálózatát fenntartani, s fejleszteni, hiszen nap, mint nap tapasztalható, hogy az elmúlt évtizedekben nyíló magángalériák sem oldották meg a kortárs művészek gondjait.

A cél érdekében a kuratórium egyik tagját bízta meg e folyamat – modern szóval élve – szupervizionálásával. Új művészeti tanácsadók, új kereskedelmi igazgató, s talán még mindig újnak nevezhető igazgató irányítja a Kft.-t. Lassanként talán már érezhető is a pozitív változás. Még május elején egy új, gyönyörű galéria nyílt Győrött, pályázati felhívások jelentek meg, s nem utolsósorban az évek óta veszeteséges cég tavaly már nyereséggel zárt.

Más vállalkozásaink, üzletrészeink vonatkozásában szerencsére prognosztizálható nyereséggel tudunk számolni. Akár az ART EXPORT-ra, akár az Akadémia Nyomdára gondolok.

Azt hiszem, végre elérkezett a pillanat, hogy a determinációkról áttérjek lassan mondandóm hálásabb részére, nevezetesen arra, amellyel a közalapítvány művészeti szolgáltató jellegét szeretném kihangsúlyozni, illetve az ezen a területen elindult, induló, vagy tervezett folyamatokat bemutatni.

Talán legismertebb szolgáltatásaink közül az alkotóházi rendszer. A Szigligeti, a Zsenyei, de talán a Galyatetői és a Mártélyi Alkotóház is jól ismert Önök előtt. Az alkotóházak jelenleg rendkívül alacsony kihasználtsággal működnek. Van arra példa, hogy a kihasználtság nem éri el a 10%-ot. De átlagosan is jóval 50% alatt maradnak. Szigligeten például az év közel négy hónapjában nincs olyan művész, aki igénybe venné az alkotóházat, üresen áll. Természetesen a munkabérek, az energiaköltségeket és egyéb fenntartási költségeket azonban ilyenkor is biztosítani kell. 2004-ben az alkotóházakra a felújítások, karbantartások nélkül, tehát csak üzemeltetésre közel 80 millió forintot költöttünk. A közalapítványnak feladata az alkotóművészek alkotási és pihenési, üdülési feltételeinek biztosítása. Talán nem okozok azzal senkinek meglepetést, ha azt mondom, hogy ebben a helyzetben úgy éreztük, hogy változtatásra van szükség. Csak azért, hogy a jövőben is biztosítva legyenek az alkotóházi szolgáltatások. Aki már járt valamelyik alkotóházunkban tapasztalhatta, hogy mind a belső, mind pedig a külső berendezések nagyon rászorulnak a korszerűsítésre. Ugyanez igaz az épületek állagára, műszaki berendezéseire is. Ugyanakkor ezeket a feladatokat általában csak

saját forrásból lehet ellátni, ami a kihasználtsági adatokból is kikövetkeztethetően nem áll rendelkezésre. Mindez – természetesen – korántsem jelenti azt, hogy valamiféle hotelként szeretnénk azokat üzemeltetni. Igénybevételi Szabályzat tervezetét állított össze a kuratórium tagjaiból álló, külön erre a célra létrehozott bizottság. A célkitűzés az volt, hogy az alkotóművészek zavarása nélkül, kedvezményeiket megtartva, sőt tovább növelve, arra alkalmas közönség például más művészeti ágak képviselői, vagy más művészeti szervezetek tagjai részére is megnyissuk az alkotóházakat.

A növekvő kihasználtságból származó többletbevételek biztosíthatják, hogy apránként, de folyamatosan fel lehessen újítani, korszerűsíteni az alkotóházakat. Kecskeméti Alkotóházunkban – ahol valóban európai szintű a felszereltség – művészcsere program működik, ez a példa is mutatja, hogy a jelenlegi helyzeten lehet és érdemes is változtatni.

Joggal érezhetik úgy, hogy az alkotóművészek mindennapi gondjait csupán a távolból befolyásolja tevékenységi körünk, s az ahhoz kapcsolódó munka. Ezt mi magunk is érezzük, s a lehetőségeinkhez mérten megpróbálunk ezen változtatni. Mivel pedig a kuratórium tagjait nem választják, hanem kinevezik, talán nem érhet az a vád, hogy választási ígéretek fogok felsorolni.

Önálló alapítvány, önálló jogi személy vagyunk, mégsem rendelkezünk saját arcuattal. Mindenek előtt ezen szerettünk volna változtatni akkor, amikor új logó bevezetéséről döntöttünk. Ez természetesen magával hozta azt, hogy a honlapunk is megújításra szorul, s ha már így van, akkor azt szerettük volna egy sokkal dinamikusabb, sokkal szolgáltatóbb jellegűvé tenni. Itt kell megemlítenem, hogy mivel sok problémát okozott honlapunk nevének megértése, ezért a nagyon közeli jövőben annak neve megváltozik. Az alkotom.hu oldal helyett heteken belül a maktar.hu oldalon kereshetnek bennünket. Sajnos az ennél frappánsabb MAK nevet már az áruküldők használják, s így próbáltuk elkerülni velük az összeütközést. Talán a maktar név sem ismeretlen már Önök előtt, hiszen ez évtől a közalapítvány e néven hivatalos jelentet meg. A lap létrehozásával több célunk is volt. Nem titkolom, hogy az egyik cél az volt, hogy a MAK munkájáról bővebb információkhoz jussanak a művészek.

Alkotóművészek tanácskoztak a Magyar Tudományos Akadémián

Emellett alkalmas legyen információk, hírek, a művészek életét érintő programok meghirdetésére, bemutatására, alkotók, alkotások megismertetésére.

Még kezdeti stádiumban van a lap, de már sok-sok örömteli visszajelzést is kaptunk. Több irodalmi, képzőművészeti újság kereste meg a szerkesztőséget, együttműködést ajánlva. A 10 ezer példányos megjelenés talán tükrözi, hogy szándékaink komolyak. Jelenleg már közel 6 ezer művész közvetlenül a lakáscímére kapja a lapot, emellett közel 140 művészeti szervezet címére is eljuttatjuk. A nagyközönséget sem szerettük volna kihagyni, ezért az Uránia moziban, a Művészetek Palotájában, a Petőfi Irodalmi Múzeumban, a Múcsarnokban, egy belvárosi irodalmi kávézó-galériában, valamint a művészeti felsőoktatási intézményekben is találhatóak példányok. E fórumon is kérem Önöket, hogy küldjenek írásokat, véleményeket, alkotásokat, recenziókat.

Amit pedig a lapban nem tudunk közölni, azt közzé tesszük az Interneten. Így talán nagyobb hírverést tudunk kelteni egy-egy kiállítás, könyvbemutató, vagy szervezet, művész körül.

A honlap egyik szolgáltatásaként ingyenes e-mail kialakítási lehetőséget szeretnénk biztosítani. Talán a művészek egymás közti kommunikációját is segíthetjük ezzel. E program beindítása nyár közepére – végére várható, ahogy a majd most felsorolt szolgáltatások esetében is.

A fiatalabb, pályájukat kezdő művészek egyik fontos problémája a mai nap is, hogy kevés bemutatkozási, kiállítási lehetőséghez jutnak, de természetesen ez nem csupán őket érintheti. Már most is működik internetes galériánk, amely egy nagyobb szépművészeti átalakítást követően Virtuális Galéria néven folytatja majd működését.

Itt sok szempont szerint csoportosítva, de főként alkotónként kívánjuk bemutatni az alkotásokat, művészenként minimálisan tíz, maximálisan 50 alkotást. Időszakonként a galériában elhelyezett képeket cserélheti a művész. Akinek arra szüksége van, a digitalizálásban is segítenek kollégáim. Várjuk valamennyi alkotóművész munkáit. A szolgáltatás teljes mértékben ingyenes.

A bemutatkozás, az önmegismertetés, a munkák bemutatása mellett szintén – gyakran égető – probléma az alkotások piaci értékesítése, eladása. Ennek segítése céljából egy internetes képiacot szeretnénk beindítani. Ugyanúgy működne, mint a virtuális galéria, azzal az eltéréssel, hogy itt az alkotóról több adatot is közlünk. Szívesen mondanám, hogy ez a szolgáltatás is ingyenes, de ez csak részben volna igaz. Olyan konstrukciót szeretnénk megvalósítani, amelyben az általunk kiközvetített vásárló után kell – utólagosan – csupán a művésznek anyagi áldozatot hozni. Vásárlónként 1000, azaz ezer magyar forintot, függetlenül az eladási ártól. Egy művész a két szolgáltatás alapján dönthet arról, hogy mely képeket szánja eladásra, s melyek csupán bemutatásra.

A művészeti közép és nagy díjakok alkotásaiból szintén egy külön galériát szeretnénk létrehozni Műtár néven azért, hogy az érdeklődő fiatalok, diákok, művészetszeretők számára is pluszszolgáltatást nyújtsunk.

Az eladás segítése céljából már elkezdtük a puhatolozást egy projekt megvalósításáról, amelyben a nagyobb cégek, irodaházak, tehát a komoly vásárlóerővel rendelkező helyeken nyitnánk eladási szánt képekből kiállítást. Itt még sok munka vár ránk, de reményeink szerint az ősszel már el tudunk indulni.

Biztos vagyok abban, hogy nem csupán mi figyeltünk fel arra a valóban elszomorító tényre, hogy városi rangú településeken egyetlen galériával, vagy műteremlakással sem rendelkeznek.

Már korábban is kezdeményeztük, de most ismét kezdeményezni fogjuk, hogy a várossá nyilvánítás feltételei között ezek a kitételek szerepeljenek.

A műtárgyak eladásával függ össze, az a kezdeményezésünk, hogy a hivatalos helyen vásárolt műtárgy után adókedvezményt vehessen igénybe a vásárló, hasonlóan ahhoz, ahogy ez például a Sulinet program vagy az üdülési csekk esetében is működik.

A minisztériummal kialakult jónak minősíthető kapcsolat, talán segíthet ezen célok megvalósításában. S talán az is, hogy egyre több művészeti szervezettel, csoporttal vertük, és folyamatosan vesszük fel a kapcsolatot, s ezáltal nagyobb támogatottságot, egységesebb érdekérvényesítést lehet megvalósítani. Nyitottak vagyunk valamennyi művészeti szervezet felé, s hogy megbizonyosodjanak arról, hogy ezek nem pusztán szavak, kérem, keressenek bennünket! Egy pillanatig sem gondoljuk, hogy másnak nincsenek igen hasznos elképzelései, ötletei. Partnerek szeretnénk lenni minden az alkotóművészeket érintő kezdeményezéshez. Ahogy már mondtam, alapelvünk, hogy a közalapítvány a művészekért van.

Beszélgetés Madár János költővel

Madár János Balkányban született 1948-ban. Jelenleg Tokajban él, a Rím Könyvkiadó vezetője, a Kelet Felől című irodalmi és művészeti folyóirat alapító főszerkesztője. Ez idáig három verseskötete jelent meg, s több irodalmi antológiát szerkesztett. A költővel a Magyar Írószövetség klubjában beszélgettünk.

– *Kérlek, beszélj családi háttervedről, neveltetésedről!*

– Hároméves voltam, amikor édesapámat elvesztettük. Anyám – aki a tragédia idején huszonegy éves volt – nagy-nagy áldozatok árán tudott felnevelni bennünket. Szegénységben éltünk, amit az sem enyhített, hogy napszámba járt vállalva a cseléd-sorossal járó megaláztatásokat. Anyám, később újra férjhez ment. Remélte, hogy jobb lesz az életünk. Rosszabb lett. Mostohaapám naponta vert bennünket. Közben született három féltestvérem. Az élet még elviselhetlenebb lett... Az örökös veszekedések, bántalmazások, alkoholos szörnyűségek elől anyám „lopva” menekült el velünk nagypamékhhoz. A Balkányhoz tartozó Kiskecskés–tanyán viszonylagos nyugalom, biztonságot éhettünk át nagyszüleimnél. Itt már nem élhettünk, a szegénységnek is más tartalma volt. Elviselhetőbb volt minden, mert szeretetben éltünk. Nagypapa, nagymama gondoskodása, óvó szeretete szépséggel, boldogsággal töltötte meg az életünket. Anyámat újra mosolyogni láttam, és ez nagy ajándék volt az élettől. Első példaképe nagypapám, akinek természetszeretete, szorgalma, elemi bölcsessége, türelme egész életemet meghatározza. Az általános iskola elvégzését követően Kurtyánban voltam vajúrtanuló. Ezután bányaiipari technikumot végeztem Miskolcon, Tatabányán. Tíz évet töltöttem a bányászatban, majd útépitési kivitelezés, tervezői munka, könyvterjesztés, rádióriporter, újságírói munka következett. Voltam könyvtáros, népművelő... Közben levelezőn folytattam tanulmányaimat a győri műszaki főiskolán, majd a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán.

– *Mi volt az első könyvvelményed?*

– Móricz Zsigmond Árvácskája volt az első megrendítő olvasmányom, mert úgy éreztem, hogy az én sorsomat is befoglalmazta az író könyvébe.

– *Mióta jelennek meg verseid?*

– Immár harminc éve. Az iskolai újságtól – a megyei lapokon át – jutottam el a képes heti, havi lapokig. Később kezdtem el publikálni az irodalmi folyóiratokban, így az Alföldben, Napjainkban, Palócföldben, Új Írásban, Mozgó Világban és másutt.

– *Miről szölk a legelsők?*

– Apám elvesztése, az árvaság érzése fogalmazódott meg bennem, illetve zsenyémben már általános iskolás koromban. Noha rendszeresen írtam verseket, de szegényerzetem miatt senkinek sem mutattam meg. Középkor voltam már, amikor megmutat-

tam őket diáktársaimnak és tanárainknak. A bányaiipari technikumban Gáll István író édesapjának, aki ott tanított.

– *A körülvevő táj, környezet fontos forrása költészetednek. Lehet ezt jellegzetesen magyar hagyományoknak tekinteni?*

– Mint említettem, nagypapám, akit Herman Jánosnak hívtak, nagy hatással volt rám. A természettel, a bennünket körülvevő tájjal, tanyavilággal, a Petőfi által megénekelt alföldi pusztasággal úgy összeforrt az élete, hogy minden mozdulatának szerves részévé vált. Talán ezért is vonzódom a népi kultúrához, a népi írók szellemi örökségéhez. Nem véletlen, hogy verseimben gyakran találkozhatnak az olvasók a balkányi tanyavilághoz kötődő képekkel és emlékekkel.

– *A vers rendelkezik valamilyen vonzerővel, noba nem feltétlenül fedi fel az összes titkát az első pillanatban. Szerinted a titokzatosság fontos a költészetben? Nem mond ellent annak, hogy a költők szívesen alkalmazzák a tudományos életből kölcsönzött képeket?*

– Ha egy vers minden titkát feltárja az első olvasásra, akkor nem is volt titka. A titok mélyebb, áttételesebb üzenet a versben, ami a konkrét és az általános közötti megfoghatatlan kapcsolatot megteremti. Talán a titok nélküli vers nem is képes megfogalmazni, kimondani egyetemes dolgokat. A titok, a titokzatosság nagyon fontos a költészetben, hiszen teremtésről van szó. Szerintem a tudományos életből vett költői kép, nem mond ellent az előbb említetteknek, ha hitelesen szolgálja a láttatást, megjelenítést.

– *Hogyan látod az új technikai eszközök (rádió, televízió, CD, stb.) szerepét az irodalom terjesztésében?*

– Óriási lehetőségeket hordoznak, azonban sokszor a gyakorlatban az ellenkezőjét tapasztalom. Gyakran úgy élem meg, hogy a médiumokban elterelik az olvasó vagy néző figyelmét az értékes irodalomról. Helyette üres, semmitmondó vagy épp durva „való világ” szintű szolgáltatást nyújtanak.

– *Elindítója és egyben spiritusz rektora vagy a nyaranta működő szabolcsi író tábornak.*

– Huszonöt éve minden nyáron megszervezem a tábort. Úgy gondolom, hogy aki tollat vesz a kezébe, vágyik az olvasók valamiféle visszajelzésére, őszinte véleményére. A táborban elhangzó előadások, könyvbemutatók, műhelyviták jó alkalmak az együttes gondolkodásra.

A mi író táborunkban 50–80 irodalmár tölt el nyolc napot minden nyáron. A szakmai,

irodalmi kérdéseken túl fontosnak tartom a tábort azért is, mert hajlamosak vagyunk a magányra, befelé fordulásra. A pályakezdő és a már országosan ismert írók együttléte, közös munkája, erőt adhat minden résztvevőnek a szürke hétköznapiakban is.

– *Milyennek látod a magyarországi irodalmi műhelyeket?*

– Tapasztalom, hogy megosztják az író társadalmat. Sőt vannak olyanok, amelyek mások kiszorítására, emberi és erkölcsi lejáratására mozgósítanak szellemi erőket. Szerencsére sem az író táborunkban, sem a Kelet Felől című irodalmi és művészeti folyóiratunknál nincs jelen az ellenségeskedés...

– *Beszélg készülő könyvedről!*

– Válogatott verseskötetemet a budapesti Belvárosi Könyvkiadónál jelenik meg. Négy ciklusra tagolódik. Az első három az eddig megjelent három önálló könyvem címét kapta – Szóljatok rám, Kövek szólítanak, Rovátkált énekeddel –, a negyedik pedig új verseimből nyújt válogatást.

– *Elárulnád a címét?*

– Kettészelt ének.

B.A

Műfordító tábor Szentendrén

A József Attila Kör Szentendrén rendezte meg idei műfordító táborát. A rendezvény elsősorban szakmai, ám hosszú távon egész kultúránk profitál belőle, hiszen a magyar irodalom iránt érdeklődő műfordítók számára tartanak itt előadásokat, felolvasásokat.

A tábor több mint két évtizedes múltra tekint vissza. A tíz nap alatt tapasztaltak és a pályakezdők véleménycseréje, egymás munkáinak, terveinek megismerése egyedülállóan inspiráló légkört teremt. A táborban hagyományosan tíznél is több nyelvterület képviselteti magát, felvonultatva a világnyelvek mindegyikét, de olyan kis nyelveket is, mint az örmény, vagy olyan rokon nyelveket, mint a finn és az észti.

A legújabb magyar irodalom, idősebb és fiatalabb szerzők, irodalomtörténészek, kritikusok, irodalomszervezők bemutatásával az egész kortárs magyar kultúra számára nyújt megnyilatkozási lehetőséget. Számos mű külföldi fordítása köszönheti létét a műfordító táborban kapott inspirációnak.

A július 7-ig tartott rendezvényt *Kukorelly Endre* nyitotta meg, az előadásokban szó volt többek között a krimi irodalomról, Rejtő Jenőről, Weöres Sándor gyermekverseiről pedig *Szilágyi Ákos* tartott előadást.

Pollack Mihály emlékkiállítás a Budapesti Történelmi Múzeumban

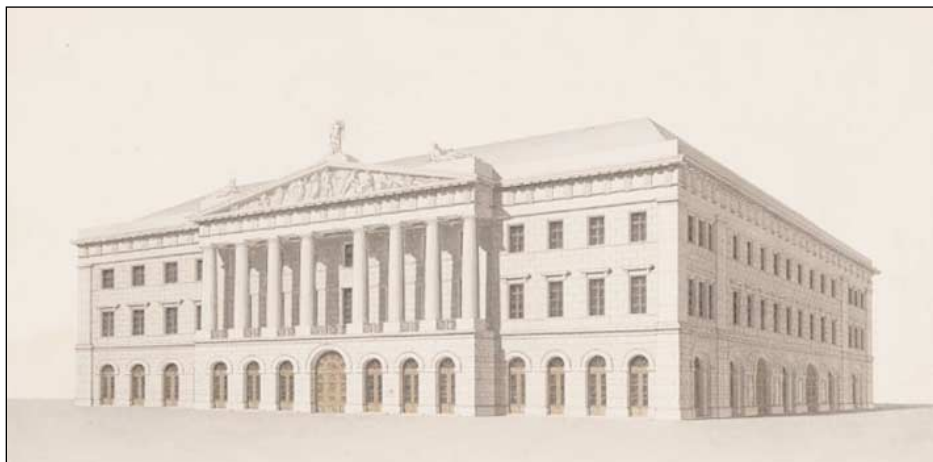
A XIX. század elején Pest városa egyre inkább az ország kereskedelmi és ipari központjává vált. A város bővítésének, rendezésének kérdése mind sürgetőbb volt, így 1804-ben a nádor megbízta Hild János építész egy új városrész és a hozzá csatlakozó elővárosok megtervezésével. Az 1805-ben elkészült terv megvalósítása 1808-tól kezdődött el a Szépítő Bizottmány vezetésével, s ennek lett egyik alapító tagja az az építész, aki bár bécsi születésű volt és tanulóéveit is itt töltötte, mégis a klasszicista Pest legjelentősebb mesterévé vált.

Pollack Mihály Bécsben született, 1792-ben a Bécs melletti Perchtoldsdorfbán fejezte be tanoncéveit. A bécsi Akadémián Johann Hetzendorf von Hohenberg, az osztrák késő barokk egyik mestere volt a tanára. 1793 végén, vagy 1794 elején Itáliába utazott, ahol főként Milánóban időzött. Ott féltestvére, Leopoldo Pollack más ismert építészként működött. 1798-ban érkezett Pestre, ahol első munkája a Deák téri evangélikus templom Krausz János mestertől átvett építkezésének folytatása és

Báró Brudern palotájának tekintete.
Ansicht der Baron v. Brudern'schen Halle.

régiek, mint a templomok és paloták, de újak is létrejöttek, mint például a többemeletes városi lakóházak. Pollack Mihály mindegyik típusban alkotott, az újfajta középületek terén születtek meg

befejezése volt. A Szépítő Bizottmány egyik alapító-, majd vezető tagjaként került József nádorral közvetlen kapcsolatba.

Pollack Pesten töltötte el életének csaknem hat évtizedét, s ezalatt az idő alatt köz- és magánépületek sorát tervezte és részben kivitelezte, a kor szokása szerint. Ezáltal a magyar klasszicizmus meghatározó építészé is lett, olyan épülettípusokat alakított ki, amelyek ebben a korszakban jöttek létre, váltak szükségessé. A stílus – jórészt a felvilágosodás eszmévilágának eredményeképpen – éppen a XIX. század elejétől terjedt el egyre szélesebb körben Európában. A kiegyensúlyozott, harmonikus, az ésszerűség elveinek megfelelő alkotások igénye talán legerősebben az építészetben mutatkozott meg. A minták kialakítása céljából az antik emlékekhez fordultak, s a klasszicizmusra jellemző motívumokat – mint az oszloprendekkel történő tagolás, a háromszögű orozatok, a kiegyensúlyozott arányok, a díszítőelemek – ezektől kölcsönözték. Az épülettípusok részben maradtak a

azonban legkiemelkedőbb művei. Ilyen volt a Német Színház és a Vigadó, a városi „szórakoztató központ”, vagy az Európában harmadikként kimondottan múzeumi gyűjtemény befogadása

céljából emelt Nemzeti Múzeum, a nemzeti katonai tisztképzést szolgáló Ludóvícium, a vámépületek, vagy a Josephinum fiúárvaháza.

Talán a korszak egyetlen más építészének sem olyan gazdag az életműve, mint Pollacké. Épületeinek külsejét, szerkezeti–technikai megoldásait, tervét, díszítését nyomom követve fejlődésének útja pontosan végigkövethető. Sokat kellett küzdenie a pénzhiánnyal, a megbízók ellenkezésével, olykor kicsinyességével, vagy éppen a pályatársak akadékoskodásával, elveihez mégis mindvégig hű maradt. Szerencséje volt olyan támogatót, a társadalmi különbségek ellenére még akár barátjának is nevezhető segítőt maga mellett tudnia, mint Pest város fejlődésének, a magyar művelődés ügyének legfőbb előmozdítóját, József nádort. Megbízásainak többsége olyan épületet eredményezett, amelyet a korszak közvéleménye nagyra becsült, ábrázolások, útikönyvek örökítették meg őket.

A Pollack Mihály által tervezett épületek túlnyomó része mindmáig áll, s legjelentősebb műemlékein közé tartoznak. A legtöbb átalakítást, sérülést a pesti paloták és bérházak szenvedték el az idők során. Az épülettervek jelentős része közgyűjtemények féltett kincse: az Országos Levéltár, vagy Budapest Főváros Levéltára mellett egy csaknem félszáz darabos tervanyag a Budapesti Történelmi Múzeum Kiscelli Múzeumának Építészeti Gyűjteményében maradt fenn.

A kiállítás ezek szinte mindegyikét bemutatja, s ez annál is inkább fontos, mert legnagyobb részüket még soha nem láthatta a közönség, sőt a szakma számára is újdonságot jelentenek. Sajnos néhány esetben nem tudunk eredeti terveket kiállítani – vagy azért, mert nem is léteznek már, vagy pedig mert megszerzésük, bemutatásuk nehézségekbe ütközik, főként műtárgyvédelmi okokból. Ami látható, az így is különleges, s talán hozzájárul a százötven éve elhunyt építész különlegesen értékes és sokoldalú életművének teljesebb megismertetéséhez.

A kiállítás augusztus 20-ig tekinthető meg a Budapesti Történelmi Múzeumban.

Basics Beatrix / btm.hu